Tulli
Valtion edun- ja oikeudenvalvonta
Rauno Nissilä

9.4.2026

Eduskunnan lakivaliokunta
Lakivaliokunta@eduskunta.fi

TULLIN LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE HE 26/2026 vp

Lakiesityksessä ehdotetaan mm. menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta annettujen säännösten uudistamista. Esityksen mukaan menettämisseuraamusten täytäntöönpanossa sovellettaisiin sakon täytäntöönpanosta annetun lain säännöksiä. Tämä koskisi myös ulosottoviranomaisten ja Tullin täytäntöönpanotehtäviä. Tullilain säännöksiä sovellettaisiin Tullin täytäntöönpanotehtävissä siltä osin kuin täytäntöönpanoon liittyy tullausvelvoitteita.

Ehdotetussa laissa Oikeusrekisterikeskus huolehtisi kaikkien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoon ryhtymisestä. Jatkossa myös Tullin täytäntöönpanovastuulle kuuluvista menettämisseuraamuksista ilmoitettaisiin Oikeusrekisterikeskukselle, joka käynnistäisi täytäntöönpanon. Tällä poistettaisiin Tullin täytäntöönpanovastuulle kuuluviin menettämisseuraamuksiin nykyisin liittyvät tiedonkulun ongelmat ja täytäntöönpanomenettelyn epäselvyydet. Edelleen lähtökohtana olisi se, että asian esitutkinnasta vastaava viranomainen eli poliisi, Tulli tai Rajavartiolaitos huolehtisi konkreettisista täytäntöönpanotoimista. Tullirikosasioissa Tullin täytäntöönpanovastuuta puoltaa myös se, että Tulli voi huolehtia kolmannen maan tavaran tullauksesta täytäntöönpanotoimien yhteydessä. Tulli yhtyy tältä osin säännöksen perusteluihin ja katsoo, että jos muu viranomainen kuin Tulli myisi tullaamatonta tavaraa, olisi vaarana se, että tavara pääsee vapaaseen liikkeeseen ilman maahantuontiverojen kantamista ja maahantuonnin edellytysten selvittämistä.

Lakiesityksessä ehdotetaan kuitenkin kiinteään omaisuuteen, kiinnityskelpoiseen alukseen, ilma-alukseen tai autoon, huoneiston tai

rakennuksen hallintaan oikeuttavan osakeyhtiön osakkeeseen sekä muihin arvopapereihin kohdistuvien menettämisseuraamusten siirtämistä Ulosottolaitoksen täytäntöön pantaviksi. Muutos olisi perusteltu, koska Ulosottolaitoksella on esitutkintaviranomaisia paremmat valmiudet huolehtia tällaisen omaisuuden myynnistä. Tulli pitää ehdotusta kannatettavana.

Lakiehdotuksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa ei ole säännöksiä, jotka mahdollistaisivat täytäntöönpanokustannusten vähentämisen ennen varojen tilitystä Oikeusrekisterikeskukselle. Koska täytäntöönpanokulut voivat muodostua huomattaviksi arvokkaiden omaisuuserien osalta, voidaan täytäntöönpanokulujen vähentämistä pitää tarkoituksenmukaisena. Ehdotuksen mukaan viranomaisella olisi oikeus vähentää myyntitulosta myynnistä aiheutuneet kustannukset ennen varojen tilittämistä Oikeusrekisterikeskukselle (45b §).

Poliisihallitus on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota säilytyskustannuksiin. Esityksen jatkovalmistelussa on kuitenkin katsottu, että täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut on perusteltua vähentää vain menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon ajalta. Tätä aikaisemmat kustannukset esimerkiksi takavarikon ajalta eivät liity menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon ja niitä koskevaa sääntelyä tulisi arvioida erikseen suhteessa pakkokeinolain muuhun sääntelyyn. Ehdotettua säännöstä ja perusteluja on täsmennetty siten, että vain menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon aikaiset kustannukset voidaan vähentää tilitettävästä myyntitulosta.

Tullirikosasioissa takavarikoitavaksi ja myöhemmin valtiolle menetettäväksi tulee esimerkiksi ajoneuvoja, suuria veneitä ja rakennettuja kiinteistöjä. Näiden säilyttäminen Suomen oloissa etenkin talvella vaatii hyviä säilytysoloja ja ylläpitotoimia. Esimerkiksi suuren veneen talvisäilytys on huomattavan kallista. Tullilla ei ole itsellään sopivia tiloja veneiden säilytykseen. Säilytys- ja ylläpitokulut telakkayrityksen tiloissa voivat olla kymmeniä tuhansia euroja. Samoin esimerkiksi omakotitalon ylläpito talvella vaatii lämmitystä ja seurantaa. Sähköautojen säilytys vaatii polttomoottoriautoja enemmän ylläpitotoimia.

Tullilain 86 §:n mukaan tullilain perusteella myytävän tavaran myyntihinnasta saadaan vähentää nimenomaisesti tavaran säilytyskustannukset. Lakiehdotus kasvattaisi siten Tullin vastuuta takavarikoidun ja valtiolle menetetyksi tuomitun tavaran säilytyskuluista, koska käytännössä vain tavaran myyntikulut olisi mahdollista vähentää myyntihinnasta. Tavaran takavarikoinnista rikosasiassa lainvoimaiseen tuomioon saattaa kulua useita vuosia. Jos täytäntöönpanokuluilla tarkoitetaan vain lainvoimaisen tuomion jälkeen syntyneitä tavaran myyntikuluja, sitä aikaisemmin viranomaiselle syntyneet säilytyskulut jäävät viranomaisen vastattavaksi. Tulli voisi kuitenkin jatkossakin vähentää säilytyskulut tullilain perusteella myytävistä tavaroista (esim. tullivalvonnassa oleva tavara, jota ei voida luovuttaa). Tulli katsoo, että viranomaisen kuluvastuuta ei tulisi kasvattaa nykyisestä ja että Tullin tulisi voida soveltaa samaa periaatetta säilytyskulujen vähennysoikeuden osalta

riippumatta siitä, myydäänkö tavaran tullilain vai sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. Jos tavaran säilytyskulut jäävät viranomaisen vastattavaksi, se voi käytännössä aiheuttaa sen, että korkeita säilytyskuluja aiheuttavia tavaroita ei takavarikoida, vaikka takavarikko olisi lain mukainen ja perusteltu.

Lakiehdotuksen 39 §:n perustelujen mukaan menetetyksi tuomittua esinettä hallussaan pitävä viranomainen voi ryhtyä täytäntöönpanoon, vaikka ratkaisu ei ole täytäntöönpanokelpoinen, jos esine on esimerkiksi helposti pilaantuva tai siitä aiheutuu huomattavia säilytys- ja hoitokustannuksia. Säännös voi jossain määrin alentaa säilytyskuluja, mutta säännöksen soveltaminen edellyttää, että siinä vaiheessa tavara on jo tuomittu menetetyksi valtiolle. Suurin osa säilytyskuluista aiheutuu kuitenkin jo rikostutkinnan ja asian alioikeuskäsittelyn aikana. Pakkokeinolaissa on säännös (7:13.3), jonka mukaan tavara voidaan myydä heti, jos se on erittäin kallishoitoista. Säännöstä ei ole kuitenkaan sovellettu usein ja kynnys tavaran myymiseen säännöksen perusteella on korkea.

Ehdotetussa sakon täytäntöönpanosta annetun lain muutoksen 38a §:ssä viitataan tullilain 80 § 2 momenttiin, 82 § 3 momenttiin ja 84 §:ään, mutta tullilain 80 § 4 momentissa viitataan vain 80 § 2 momenttiin ja 84 §:ään (ei 82 § 3 momenttiin). Tullilain 80 § 4 momentissa tulisi selkeyden vuoksi viitata lisäksi tullilain 82 § 3 momenttiin.

NISSILÄ RAUNO 91211944S

Allekirjoittaja NISSILÄ RAUNO 91211944S
DN: cn=NISSILÄ RAUNO 91211944S, c=FI, o=Tulli
Syy: Olen dokumentin tekijä
Päivämäärä: 2026.04.09 14:27:23 +03'00'

Rauno Nissilä
lakimies